ÎNRUDIRILE CRONICARULUI GRIGORE URECHE *

DE

ȘTEFAN S. GOROVEI

Interesul pentru genealogie și pentru studiile genealogice are două aspecte: unul general, pe care-l au — sau ar trebui să-l aibă — toți oamenii, societatea întreagă, considerată ca o colectivitate, și unul special. Interesul special îl manifestă fiecare om în parte, din dorința de a-și cunoaște ascendenții, dar și cercetătorul dornic să cunoască neamurile care au dat țării atîția bărbați de seamă, precum și ascendența unor fruntași ai vieții noastre culturale sau politice. Uneori, se ajunge, prin asemenea cercetări, la rezultate neașteptate[1].

Un astfel de interes special prezintă genealogia familiei cronicarului Grigore Ureche, subiect despre care s-a mai scris[2], și ascendența sa. Unele constatări și mai ales aflarea unor înrudiri ale Urecheștilor ne-au îndemnat să publicăm rîndurile care urmează.

*

Neamul Urecheștilor „exista ca o familie de boieri de rangul al doilea, fără demnități, încă din vremea lui Ștefan cel Mare"[3], cînd trăia *Danciul Ureche*, care a apucat și o parte din domnia lui Petru Rareș, după cum rezultă din documentul din 8 aprilie 1600[4]. Un alt document, la fel de însemnat, din 1 octombrie 1604, ne dă numele părinților lui Nestor Ureche — Maxim și Dumitra —, precum și numele părinților Mitrofanei — Ioan și Maria[5]. E curios că tatăl lui Nestor Ureche apare și în pomelnicul mănăstirii Argeșului, sub numele întreg: *Maxim Ureache*[6]. Vreo solie sau o afacere îl purtase pînă acolo.

---

* Notă. Acest studiu a fost predat pentru publicare în 1970.

[1] Vezi, de exemplu, înrudirea Neculce — Văcărescu și moștenirea talentului literar: de asemenea, înclinația literară creditară în familiile Tăutu, Gane, Beldiceanu ș. a.

[2] Eugeniu de Barwiński, *Știri nouă asupra familiei Ureche*, în *Prinos lui D. A. Sturdza la împlinirea celor șaptezeci de ani*, București, 1903, p. 199—211; M. Costăchescu, *Despre neamul de boieri moldoveni Ureche*, în „Cercetări istorice", 1/IV (1928); P. P. Panaitescu, în prefața la: Grigore Ureche, *Letopisețul* ..., ed. II, București 1958. Extrasul lucrării lui M. Costăchescu mi-a fost pus la dispoziție, cu o amabilitate pentru care îi rămîn recunoscător, de distinsul cercetător ieșean Constantin Turcu.

[3] P. P. Panaitescu, *loc. cit.*, p. 8.

[4] D. I. R., A, 4/XVI, nr. 349, p. 287; toate volumele care vor fi citate sînt din aceeași serie: A, *Moldova*.

[5] D. I. R., 1/XVII, dr. 258, p. 181.

[6] Damian P. Bogdan, *Pomelnicul mănăstirii Bistrița*, București 1945, p. 35, nota 7; mai sînt, neidentificați, un Ion și o Anghelina; între martie 1560 și iulie 1561, un *Ureche Stolnic* face parte din sfatul domnesc al Țării Românești, iar în noiembrie 1570, un *Nistor Diac* figurează tot într-un document muntean (D.I.R.B. 3 XVI, pp. 112—152 și 383); sunt, poate, în legătură cu menționarea din pomelnic: Maxim Ureche — Ureche stolnic; Nistor Diac — Nistor Ureche?

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)

Legătura dintre Urecheşti şi vechii boieri Urecle (Ureacle) e încă nedovedită şi, în orice caz, ipotetică. Mai apropiată de adevăr ni se pare descendenţa familiei cronicarului din acel *Ile Ureache*, a cărui fiică, *Măgdălina*, vindea, la 5 iunie 1475, a treia parte din satul Măstacîrul (Mesteacănul), în Cîmpul lui Dragoş[7]. Tot în Cîmpul lui Dragoş, la 8 aprilie 1560, găsim un alt *Ureche*, căruia i se întărea, împreună cu rudele sale, o parte din satul Grozeşti; în 1802, acest document era „la mîna sulgerului *Costandin Ureche*"[8].

Fără îndoială că în viitor, odată cu progresul cercetărilor genealogice, partea mai veche a neamului Ureche va fi mai bine cunoscută. Deocamdată, se poate spune că acest neam descindea, probabil, din Ile Ureache sau dintr-un frate al său. În acest sens ar pleda şi ridicarea ctitoriei de la Secu, în acecaşi arie geografică cu posesiunile Urecheştilor din veacul al XV-lea.

Nestor Ureche trebuie să se fi născut cel puţin pe la 1550, pentru ca, în vremea lui Petru Şchiopul, să poată fi trimis „în solie, la Poartă"[9]. Astfel stînd lucrurile, credem că data naşterii lui Grigore Ureche trebuie fixată la 1580—1590 sau în jurul anului 1585, şi nu la 1590—1595[10].

Vasile Ureche, fratele mai mare al cronicarului, căsătorit cu Magda (Magdalena), fiica hatmanului Andrei şi a Tudosiei Hîra[11], are fiu pe *Neculai Ureche* spătarul[12]. Acesta a fost căsătorit cu Elisafta (Safta) Neagoe[13] şi a avut, ca fiică unică[14], pe *Alexandra*, soţia hatmanului Alexandru Buhuş.

Grigore Ureche, cronicarul, din căsătoria cu Lupa Vorontar Prăjescu[15], are două fete şi doi băieţi. Fetele sînt *Alexandra* († 1671/1672)[16], căsătorită întîi cu aga Antioh Kostaki (1659), mort timpuriu[17], şi apoi cu Chiriac paharnicul[18], şi *Antemia*, cea „în cărţi foarte învăţată"[19], soţia lui Alexandru paharnicul. Cei doi băieţi sînt paharnicul

[7] Damian P. Bogdan, *Patru acte de la Ştefan cel Mare*, în „Revista arhivelor" XII, 1969, nr. 1, p. 252.

[8] D. I. R., 2/XVI, nr. 136, p. 143—144.

[9] P. P. Panaitescu, *loc. cit.*, p. 9. Nu s-a observat că, înaintea acestei solii, din mai 1587, a îndeplinit o alta, în februarie la Sigismund Bathory (A. Veress, *Documente privitoare la istoria Ardealului Moldovei şi Ţării Româneşti*, vol. III, 1931, pp. 96—98.

[10] Gh. Popp, *Prefaţă* la: Grigore Ureche, *Letopiseţul ...*, 1967, p. 6.

[11] I. Ionaşcu, *Despre hatmanul moldovean Andrei, ajuns mare logofăt al lui Mihai vodă Viteazul*, în „Cercetări istorice", 1—2/XIII—XVI, p. 97—105.

[12] *Catalogul documentelor moldoveneşti* (în continuare citat C. D. M.), vol. II, Bucureşti 1959, doc. nr. 2015—2016, p. 393—394, din 29 şi 30 aprilie 1648.

[13] M. Costăchescu, *op. cit.*, p. 9 (extras).

[14] Ştefan Meteş, *Contribuţii nouă privitoare la familia boierească Buhuş din Moldova*, în A.R.M.S.I., s. III, t. VII, mem. 8, p. 33.

[15] I.C. Miclescu-Prăjescu, *Obîrşia unei familii din Moldova*, extras din „Revista istorică română", X, 1940, p. 11.

[16] M. Costăchescu, *op. cit.*, p. 7, nota: în 1671 mai trăia, în 1673 soţul ei era deja recăsătorit.

[17] Gh. Ghibănescu, *Ispisoace şi zapise*, VI, 2, p. 155—156; C. A. Stoide, recenzie în „Revista istorică română", XI—XII, 1941—1942, p. 457; din cauza rangului primului ei soţ, uneori, în documente, i se spune „Alexandra agoaia".

[18] Confundat cu Chiriac Sturza — verzi articolele lui I. Tanoviceanu în „Arhiva" (Iaşi): *Notă* (la articolul lui I. Bianu *Articolul prepus* **ei** *la numele proprii feminine*), în nr. 4—5/III (1892) p.230—234; *Articolul antepus* **ei, ai, îi, i**, *la numele proprii feminine*, în nr. 5—6/VIII (1897), p. 344, nota 16 — dovedeşte că Alexandra Gr. Ureche a fost căsătorită cu Chiriac paharnicul, şi nu cu Chiriac Sturza mare jitnicer (1679); *Genealogia familiei Ureche*, în nr. 3—4/IX (1898), p. 234—236; *O rectificare de genealogie*, în nr. 5—6/IX (1898), p. 351—356 (soţiile lui Chiriac Sturza).

[19] Vezi, despre ea, Elena Eftimiu, *Antimia, fata vornicului Grigorie Ureche*, în „Revista arhivelor", 1—3, 1926, p. 370—372.

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)

Ștefan, mort fără urmași înainte de 1658[20], și *Vasile Ureche* spătarul, căsătorit cu Anița, fiica lui Dumitrașco Drăguțescul[21]. Neîmpăcîndu-se bine cu soția sa și de teama lui Duca Vodă, care voia să-l închidă (și chiar îl închisese, dar îl eliberase pe chezășia unor boieri), Vasile Ureche fuge în Polonia, unde moare înainte de august 1680[22], dar după 1678, căci averea rămasă în țară i-a fost confiscată de Duca vodă[23], care-și începe a treia domnie în noiembrie 1678. Se pare, astfel, că descendența lui Grigore Ureche s-a stins.

Numele, totuși, se mai regăsește. Astfel, la 1667 e pomenit un *Costea Ureche*, a cărui soră era căsătorită cu Costea Breazul[24].

La 1792 apare un comis *Constantin Ureche*[25], același cu sulgerul de la 1802; la 1834 „*Iordache* și *Alecu Ureche* din Tîrgu-Neamț reclamă (...) moștenirea strămoșului lor Nestor Ureche"[26]. E greu de spus cum erau aceștia descendenți din neamul cronicarului, știind că progenitura masculină a lui Nestor Ureche se stinge în a doua generație. Ei pot fi, însă, urmașii pîrcălabului de Orhei *Pavel Ureche*. Acesta era „fiul lui Ștefan Diacovici, nepot de soră al panului Ureche mare vornic de Țara de Jos", după cum ne arată un document din 24 iunie 1609, cînd Pavel era pîrcălab de Orhei[27]. În 1638 era medelnicer și își spunea Pavel Ureche; el dăruia atunci mănăstirii Secu niște cumpărături ale tatălui său, Ștefan[28]. Nu era ceva neobișnuit ca o persoană să ia numele de familie al mamei sale.

*

Prin femei, Nestor Ureche descindea din pan Fundea, căruia, la 1428, i se întărea satul Fundeni pe Albinca, la ținutul Romanului[29], și care era, probabil, tatăl lui Severin, ale cărui fiice, Anușca și Stana, primesc, la 1484, o întărire pentru Fundești[30]. În documentul din 8 aprilie 1600, se arată că satul Fundeni, numit Lățcani, era al lui Nestor Ureche, din „privilegii vechi, pe care le-au avut bunicii și strămoșii lui de la Alexandru voievod cel Bătrîn", dar „a fost luat de domnii de mai înainte și dat să fie ascultător de ocolul nostru de la tîrgul Roman", iar Petru Șchiopul i l-a restituit[31]. La 20 martie 1592 a căpătat întărire și de la Aron Tiranul, prezentînd urice de la Alexandru cel Bun „și de la alți domni bătrîni de mai înainte"[32].

Cărgerea proprietății la Fundeni, sat care s-a mai numit și Lățcani și Severeni, nu se poate urmări cu maximă precizie; astfel, la 1573, Tudora și sora ei Sofica și nepoata lor Marina, fiica lui Gavril, nepoate ale Anușcăi de la 1484, vindeau un sfert din acest sat preotului Simion și alor săi[33], în vreme ce la 1605 aflăm că aceleași persoane vînduseră sfertul din „Severeni ce se numește Fundenii pe Albiia" lui Nestor Ureche[34]. Se pare că descindea și el din Anușca, fata lui Severin și soția lui Dragoș.

Cam atîta s-ar putea spune, deocamdată, despre strămoșii lui Grigore Ureche din partea tatălui său. În schimb, mult mai interesantă se va dovedi ascendența mamei sale, Mitrofana, a cărei familie multă vreme a rămas necunoscută.

---

[20] „Buletinul «Ioan Neculce»", fasc. III, p. 36—37.
[21] M. Costăchescu, *op. cit.*, p. 7, nota 2.
[22] *Ibidem*; doc. din 1 august 1680: „sosind acolo în țara leșască i s-au tîmplat moarte".
[23] *Ibidem*; „i-au poprit Măria Sa vodă Duca tot ce-au avut, pre sama Domnii".
[24] C. D. M., vol. III, București 1968, nr. 1543, p. 331.
[25] N. Iorga, *Studii și documente*, V, p. 65; A. Gorovei, *Folticenii*, 1938, p. 16.
[26] N. Iorga, *op. cit.*, p. 594 (subl. n.).
[27] D. I. R., 2/XVII, nr. 297, p. 224.
[28] C. D. M., II, nr. 1393, p. 288.
[29] D. I. R., 1/XIV—XV, nr. 81, p. 70.
[30] D. I. R., 2/XV, nr. 49, p. 47.
[31] D. I. R., 4/XVI, nr. 349, p. 286.
[32] *Ibidem*, nr. 62, p. 51.
[33] D. I. R., 3/XVI, nr. 24, p. 17—18.
[34] D. I. R., 1/XVII, nr. 315, p. 231.

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)

Într-un documentat studiu, Al. I. Gonța a demonstrat[35] că Mitrofana era fata lui Ionașco pădărnicelul. Personal, înainte de a cunoaște acest studiu, ajunsesem la aceeași concluzie. Un lucru curios, însă: în documentul din 17 mai 1575 sînt menționați „Anghelina, cneaghina lui Toma Berheci, al doilea pisar, și sora ei Solomia și frații ei, Simion și Toader, copiii lui Ionașco pădărnicel, nepoții Neacșei, strănepoții lui Coste Posadnic și Stan Posadnic"[36]. Frapează lipsa, din rîndul copiilor lui Ionașco pădărnicelul, a Mitrofanei. Dacă admitem că această lipsă se datorește ieșirii sale din indiviziune prin căsătorie, atunci, în mod inevitabil, data nașterii cronicarului se ridică *în jurul anului 1580*.

Prin Neacșa, Grigore Ureche descinde din neamul Posadnicilor. Mama Neacșei era Marușca, fiica lui Giurgiu Pîntece, nepoata lui Iliaș ceașnicul[37]. Acest boier activează între 1407 și 1429, dată după care moare, lăsînd doi fii, Andreico și Luca[38]. Tatăl lui Iliaș se numea Dumitru[39] și era contemporan cu vremea întemeierii Moldovei. Giurgiu Pîntece era, probabil, fiul lui Danciul Julici și nepotul lui Giule[40] de la 1384 și 1387, contemporan și el cu întemeietorii[41]. *Dumitru și Giulea sînt cei mai îndepărtați strămoși ai cronicarului Grigore Ureche* pe care-i putem constata pînă acum.

Prin mama sa, cronicarul se înrudea cu neamul Veveriților și al Draxineștilor[42] și cu o bună parte din boierimea Moldovei. Prin soția sa, intră în legături de rudenie cu marea boierime — Prăjeștii cu toate neamurile lor.

Dar lămurirea rudelor lui Grigore Ureche, arătate în alăturata planșă (rudele dinspre mamă), nu se oprește aici.

La 1 octombrie 1604, Nestor Ureche, marele vornic al Țării de Jos, și Ion Mogâldea, vornic de gloate, dăruiesc satul Giulești mănăstirii Secu, pe care o numesc „sfînta mănăstire a noastră din nou zidită"[43]. Ce amestec avea Ionașco Mogâldea[44] la Secu? Fără îndoială, ca rudă cu Nestor Ureche[45], înrudire care i-a făcut să zidească, poate împreună, mănăstirea Secu și să-i dăruiască, tot împreună, satul Giulești. În ce mod avea loc această înrudire?

Cercetările care au premers alcătuirea prezentului studiu au pornit de la un document din 2 februarie 1646.

„*Gligorie Ureche*, vel dvornic dolniai zemle, i *Gheorghiță Ștefan*, vel sluger, i *Roșca* biv visternic, i *Cărăiman* biv pitar, i *Pavăl dvornic* glotnii, i *Ionașco Rusul* părcălabul,

---

[35] Al. I. Gonța, *Un așezămînt de cultură de la Alexandru Lăpușneanu pe valea Seculuĭ înainte de ctitoria lui Nistor Ureche: Schitul lui Zosim*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei", nr. 9—12/XXXVIII 1962, p. 694—712; v. în special p. 711—712.

[36] D. I. R., 3/XVI, p. 52; satul Posadnici rămîne în stăpînirea Urecheștilor, urmașii lui Stan Posadnic de la 1436, pînă la 1690, cînd Alexandra Buhuș (n. Ureche) vinde satul și moșia lui Iordache Ruset vistier și soției sale Safta (Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, VI, 2, p. 165).

[37] D. I. R., 1/XVI, nr. 225, p. 254, doc. din 7 martie 1528, și nr. 389, p. 426, doc. din 25 martie 1546.

[38] M. Costăchescu, *Documente moldovenești înainte de Ștefan cel Mare*, vol. I, p. 418—419; copiii lui Andreico — la 10 februarie 1500 („Revista arhivelor", XII, 1969, nr. 1, p. 261).

[39] Uneori, Iliaș e numit *Dumitrovschi*.

[40] M. Costăchescu, *op. cit.*, vol. II, p. 384.

[41] *Ibidem*, vol. I, p. 94.

[42] Al. I. Gonța, *op. cit.*

[43] D. I. R., 1/XVII, nr. 257, p. 180—181.

[44] La 1 martie 1605, Ureche, Ion Mogâldea și Cocriș se jeluiesc împreună pentru moșiile lor (D. I. R., 1/XVII, nr. 289, p. 202—204); Cocriș era o rudă a primilor — vezi mai jos.

[45] Înrudirea era bănuită și de I. Minea, *Cînd s-a clădit mănăstirea Secul?*, în „Cercetări istorice", V—VII (1929—1931), p. 351.

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)

Planșa 1

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)

i *Sturza*, i *Ionaşco Jorea* dvornic, i *Gligoraşco Jorea*, i *Isac Mesihnescul*, toţi nepoţii *Mieräi* părcălabu" îşi împart „moşiile unchi-nostru, a Mieräi părcălabul şi alte moşii carele au fost neimpărţite, de la moşăi noştri". Erau satele : Mănceşti, Cricești (ţin. Vaslui), Pădureni (ţin. Iaşi), Piscani, Măciucaşii de Jos şi de Sus, Leurdeştii, Ruptura, Bărzeşti, Sauleşti şi Romăneşti[46].

Deci, un număr de zece persoane se arată urmaşi ai pîrcălabului Miera, fără a se preciza nici cine era acesta, nici gradul exact de rudenie. Din studiul atent al documentului, reiese că moştenitorii lui Miera se împărţeau în trei grupe ; identificarea personajelor le va evidenţia. Astfel, sînt enumeraţi *nepoţii Salomiei Mogâldoaia* : Gheorghe Ştefan, Roşca vistierul, Caraiman, Pavel, Ionaşco Rusul şi Sturza.

Gheorghe Ştefan (+ 1668), viitorul voievod (1653—1658), era fiul lui Dumitraşco Ştefan vel logofăt şi al Zinicăi, fiica lui *Ionaşco Mogâldea*[47].

Roşca fost vistier este Gheorghe Roşca, a cărui soţie, Aniţa, era fiica lui Vasile Mihăilescul[48] şi a *Sultanei Mogâldea*[49]. Gheorghe Roşca era fiul vornicului Ion Roşca[50] şi al Mariei, fiica lui Ionaşco Zbiera vornicul[51] (+ 6 aprilie 1572)[52] şi a Irinei (Chirana). Deci, înrudirea lui Gheorghe Ştefan cu Gheorghe Roşca[53] era *prin familia Mogâldea.*

Sturza este Mateiaş Sturza, jitnicer, mai tîrziu vistier, cumnat cu Gheorghe Roşca, fiind căsătorit cu o altă fată a lui Vasile Mihăilescu[54].

Caraiman este tatăl comisului *Ionaşco Caraiman*, despre care se ştia că era considerat ca o *rudenie* a lui Vasile şi Gheorghe Ştefan[55], şi al lui *Gavrilaş Caraiman* stolnic[56]. Aceştia doi erau veri primari ai copiilor lui Neculai Mogâldea[57], mama lor fiind *sora lui Neculai Mogâldea*[58]. Presupunem că e vorba de *Vasile Caraiman*, fiul paharnicului Ioan Procopie Caraiman (+ 1609) şi al Nastasiei I. Prăjescu, fosta soţie a lui Cristea Buhuş[60].

Cît priveşte pe *Ionaşco Rusul*, viitorul logofăt în domnia lui Gheorghe Ştefan (1654—1658)[61], ascendentul familiei Russo, şi pe *Pavel*, vornicul de gloate[62], deocamdată nu putem stabili cum erau ei nepoţii Salomiei Mogâldea.

Alt grup de interese era al familiei Jora, reprezentată de *„Isac Mesihnescul*, nepotul lui Toader Jorii", de *„Ionaşco Jora* biv dvornic, ficiorul lui Simion Jorii", şi de nepotul lui Ionaşco, anume *Gligoraşco Jora.*

Celălalt grup de interese era reprezentat de *Grigore Ureche.*

Pentru a stabili modul de înrudire a acestor trei grupe — Urecheştii, Jorăştii şi Mogâldeştii — vom urmări cîteva etape din curgerea proprietăţii la Posadnici.

---

[46] *Arh. st. Buc.*, ms. nr. 1364, f. 74 ; semnalat în C. D. M., II, nr. 1848, p. 364 (subl. n.).

[47] Gh. Ghibănescu, „Revista «Teodor Codrescu»", I, p. 95 ; acelaşi, *Surete şi izvoade*, vol. IX, p. 114.

[48] Gh. Ghibănescu, *Surete şi izvoade*, vol. III, p. 128 (doc. din 9 iulie 1640).

[49] „Buletinul «Ioan Neculce»", fasc. II, p. 353.

[50] D. I. R., 4/XVII, nr. 579, p. 452—455 (doc. din 12 aprilie 1620).

[51] N. Iorga, *Inscripţii din bisericile României*, I, p. 34.

[52] Dinu C. Giurescu, *Ion vodă cel Viteaz*, ed. II, Bucureşti, 1966, p. 63, 66.

[53] Pentru familia Roşca, vezi : I. Nădejde, *V. G. Morţun*, Bucureşti, 1924, p. 174—183.

[54] Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, vol. III, p. 128. Vasile Mihăilescu era fiul lui Cristea Mihăilescu, uricar cunoscut, şi nepotul lui Gliga Mihăilescu (I. Nădejde, *op. cit.*, p. 169).

[55] N. Iorga, *Studii şi documente*, V. p. 47.

[56] Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, vol. V, p. 167—168 (doc. din 14 aprilie 1681).

[57] *Ibidem.*

[58] „Revista «Teodor Codrescu»", I, p. 95.

[59] Şt. Meteş, *op. cit.*, p. 18 ; *Documenta Romaniae Historica*, XIXp. 210, 215 (se pare că mai avea un frate).

[60] I. C. Miclescu-Prăjescu, *op. cit.*, p. 12.

[61] C. D. M., vol. III, p. 523 (anii de logofeţie).

[62] *Poate* din neamul Bujoreanu (N. Iorga, *op. cit.*, vol. VI, p. 538).

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)

1. La 17 iunie 1575 se fac niște cumpărături la Posadnici, întărindu-se unele părți „*Anghelinei*, cneaghina lui Toma Berheci al doilea pisar, și surorii ei *Solomia*, și fraților ei, *Simion* și *Toader*, copiii lui Ionașco păhărnicel, nepoții Neacșei, strănepoții lui Coste Posadnic și ai lui Stan Posadnic"[63].

2. La 15 martie 1606 au loc niște schimburi de moșii, la care participă și „cneaghina *Salomia* a lui *Mogâldc* vornicul, și fratele ei, sluga noastră, *Miera* vel vataf de Fălciu, și nepoții lor de frate, *Ionașco* și *Necului* și *Gheorghe* și *Gavril* și surorile lor *Nastasca* și *Grăpina*, copiii lui *Simion Jora*, și *Maricа* și *Anghelina*, fiicele lui *Toader Jora*"[64]. Este amintită *Anghelina Berheci, sora Mitrofanei Ureche.*

Deci, la 1575, Anghelina și frații ei capătă întăriri pentru Posadnici, unde Mitrofana nu are nici o parte. Înainte de 1606 s-a făcut o regrupare a moșiilor, prin întregirea ocinelor. Cel care aduna era Nestor Ureche. Posadnicii se împărțiseră între *Veveriteștі*, fii Salomiei — o jumătate, adunată în mîinile lui Toader Veveriță —, și *Anghelina Berheci*, care, neavînd urmași[65], își dăruise jumătatea sa fraților ei: Salomia, Miera, Simion și Toader. La 1606, Ureche intră în stăpînirea întregului sat: Toader Veveriță îi vinde o jumătate, iar Salomia cu fratele ei și cu nepoții lor îi dau cealaltă jumătate, primind în schimb o jumătate din Ruptura, pe care Ureche o avea tot ca danie, și tot de la Anghelina Berheci. Așa se explică de ce la 1646 moșia Posadnici nu mai era pusă la împărțeală.

Din coroborarea acestor documente, obținem următoarea spiță a lui Ionașco păhărnicelul:

Ionașco păhărnicel = Maria

Mitrofana = Nestor Ureche	Anghelina = Toma Berheci	Salomia = 1.I. Veveriță 2.I. Mogâldea	Miera vel vătaf, pîrcălab	Simion Jora	Toader Jora

Veveriteștii nu mai participă la împărțeala din 1646, întrucît își înstrăinaseră încă de la 1606, cum am văzut, partea de avere moștenită de la mama lor.

Iată, deci, și numele de familie al mamei cronicarului nostru: *Jora.* Se bănuia de mult că Mitrofana era din acest neam[66], dar se stabilise o filiație greșită, Mitrofana fiind socotită fiica lui Toader Jora[67]

Odată fixate aceste amănunte, ne vom ocupa de rudele cronicarului din cele două familii — Jora și Mogâldea.

FAMILIA JORA

Cele ce s-au scris despre această veche familie[68] sînt, în mare măsură, neadevărate. Prima mențiune a acestui nume se află într-o interpolație tîrzie din cronica lui

[63] D. I. R., 3/XVI, nr. 67, p. 52 (subl. n.).

[64] *Arhiva istorică a României*, vol. III, 1867, p. 71; greșit regestat în C. D. M., vol. I, nr. 1268, p. 295.

[65] Avusese, totuși, un fiu *Gavril*, dar murise (D. I. R., 1/XVII, nr. 232, p. 162).

[66] V. A Urechiă, *Schițe de istoria literaturii române*, partea I, București, 1885, p. 185.

[67] Elena Eftimiu, *op. cit.*, p. 370; V. A. Urechiă, *loc. cit.*

[68] O. G. Lecca, *Familiile boierești române. Genealogia a 100 de case*, București, 1911, pl. 48; Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, vol. XVII, p. XVI—XX.

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)

Grigore Ureche[69], fiind vorba de un polcovnic Jora, care moare la 1475. Nici urmă de „Jora şi fratele său Andrei Jora în 6901 noem. 18 (1393)", cum crezuse Gh. Ghibănescu.

Următoarea menţiune, documentară de astă dată, o găsim în documentul din 15 octombrie 1491, unde este amintit *Ionaşco, fiul Joräi, nepotul lui Giurgea Răspop*[70].

La 23 martie 1529 apare un *Toderaşco Jora*, staroste de Tecuci, căruia i se întăresc nişte moşii de la bunicul său, Radu Pisc[71] Deci tatăl său, care trăise pe la 1499, era căsătorit cu fata lui Radu Pisc, un cunoscut boier al lui Ştefan cel Mare[72]. Tocmai în acea vreme, la 1491, trăia Ionaşco Jora, proprietar al unei părţi de moşie în hotarul Vasluiului, ţinut în care şi alţi Jorăşti au avut moşii, şi care e, poate, tatăl lui Toderaşco şi deci ginerele lui Radu Pisc. Acest Ionaşco Jora intitulîndu-se „nepotul lui Giurgea Răspop", înseamnă că tatăl său, primul Jora, fusese căsătorit cu fiica lui Răspop. Toţi aceştia sînt strămoşii cronicarului.

Numele Jora reapare tocmai spre sfîrşitul secolului al XVI-lea, la 1599, purtat de *Simion Jora*, vornic de gloate[73]. Am arătat, mai înainte, pe toţi fraţii şi surorile lui Simion Jora, copiii lui Ionaşco Jora păhărnicelul[73bis], care era, fără îndoială, fiul lui Toderaşco de la 1529. Pledează în acest sens, pe de o parte, transmiterea moşiei Piscani şi, pe de altă parte, transmiterea prenumelor: unul din fiii păhărnicelului se numeşte tot Toader; prenumele Ionaşco se transmite de la cel din 1491 la păhărnicel, şi de la acesta la un nepot, vornicul din 1646.

I. *Ramura lui Simion Jora*

Simion Jora e menţionat la 1575, e vornic de gloată la 5 septembrie 1599 şi moare înainte de 15 martie 1606. A fost căsătorit cu Ana, fiica Maricăi, nepoata lui Gavril vistierul şi a Sofiei, fata lui Luca Arbure († 1523)[74]. În 1606 sînt menţionaţi următorii copii ai săi: *Ionaşco, Neculai, Gheorghe, Gavril, Nastasca* şi *Grăpina*. În 1608, mai trăiau *„Ionaşco Jora* ceaşnic şi fratele lui *Nicolae* şi sora lor *Nastasia* şi fratele lor *Gheorghiţă*", care fac un schimb de moşii cu neamul Băiseanu[75]. Neculai, Gavril şi Grăpina au murit tineri.

1) *Ionaşco Jora*, căminar în 1612, fost ceaşnic sau paharnic în 1614 şi 1622, vornic în 1646, era căsătorit cu Simina Alexa Arapu[76] şi avea următorii copii: *Gavril Jora, Alexandra* (căsătorită cu armaşul Grumeza-Lozonschi şi apoi cu Necula vistierul[77]), *Dafina-Ecaterina* (soţia lui Dumitru Buhuş vistierul, apoi a serdarului Ştefan şi a lui Istrate Dabija vodă)[78]; tot fiu al lui Ionaşco Jora este şi *Constantin Jora* armaşul[79]

[69] Grigore Ureche, *Letopiseţul* ..., ed. II, Bucureşti, 1958, p. 102.

[70] D. I. R., 2/XV, nr. 150, p. 165.

[71] D. I. R., 1/XVI, nr. 7, p. 601—602: documentul e socotit fals, dar moşia Piscani o găsim în stăpînirea urmaşilor pînă foarte tîrziu; Doamna Dafina Dabija cumpărase satul Pis(e)cani de la Isac Misihănescu şi ai lui (vezi înrudirea lor mai departe), Misihănescu avîndu-l „de pe moşul lui, Toader Jora" (C. Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei şi Sucevei*, Bucureşti, 1888, p. 9). Radu Pisc era căsătorit cu Anuşca, fata lui Mănăilă Şerbescul, şi avea un fiu, Lazor Piscu (v. doc. din 17 august 1483; Gh. Ghibănescu, *Ispisoace şi zapise*, V, 1, p. 205).

[72] A. Sacerdoţeanu, *Divanele lui Ştefan cel Mare*, în „Analele Universităţii «C. I. Parhon» Bucureşti", Seria ştiinţelor sociale, Istorie, 5, 1956 (extras), p. 194, 198.

[73] D. I.R., 4/XVI, nr. 333, p. 268—269; uric identic la 5 septembrie 1598 (*ibidem*, nr. 290, p. 236—237); tot în aceeaşi pricină, la 18 martie 1598 (*ibidem*, nr. 254, p. 197—198).

[73 bis] Ion, fiul Neacşăi, nepotul lui Costea Posadnic este menţionat în două documente din 1552 (D.I.R., 2/XVI, p. 12 şi p. 24).

[74] Sever Zotta, în „Buletinul «Ioan Neculce»", fasc. VII, p. 313, nota 2. Ana era sora pitarului Pătraşco Ţîra (Bibl. Ac. Rom., 51/CXXXIX).

[75] D. I. R., 2/XVII, nr. 207, p. 160.

[76] D. I. R., 5/XVII, nr. 152, p. 109.

[77] C. D. M., vol. IV, Bucureşti, 1970, nr. 1715, p. 380.

[78] Pentru aceştia trei — C. Gane, *Trecute vieţi de Doamne şi Domniţe*, vol. I, ed. II, Bucureşti, 1934, p. 369.

[79] Gh. Ghibănescu, *Surete şi izvoade*, vol. IV, p. 228.

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)

— a doua oară, cu Anghelina Băiscanu, căsătorie din care are pe *Toderașco Jora* sulgerul și pe *Tudosca*, soția stolnicului Pătrașco Ciogolea (+1653) și apoi a agăi Sculi;

— a treia soție, care se numea, poate, Maria[101], era din neamul Talpă și a fost mama a două fete: *Mărieuța*, soția lui Grigore Ciocîrlie, și *Safta*, moartă tînără, necăsătorită.

Sulgerul *Toderașco Jora* a fost căsătorit cu Vasilca Vartic și a avut următorii copii[102]:

— *Safta*, soția spătarului Dumitrașco Cuza;

— *Anița*[103], soția vornicului Ion Sturza;

— *Tofana*[104], soția lui Solomon Botez, vornicul de Cîmpulung;

— *Irimia Jora* căpitan, căsătorit cu Anița, tatăl a două fete: una, căsătorită cu Sandu Silion[105], pe nume *Maria*[106], iar cealaltă, numită în documente *Elena Joroaia*[107], era căsătorită cu un Neculai[108], *poate* Neculai fiul lui Antioh Jora. Neculai Jora a avut o soție Ilinca, moartă la 1768[109];

— *Lupașco*[110], mort probabil fără urmași;

— *Sultana* sulgeroaia și

— *Floriță* cluceroaia, care, la 1691, împreună cu Irimica Jora vînd lui Constantin Cantemir o parte din satul Mărcești (Tecuci), pe care tatăl lor, Toderașco Jora fost sulger, o stăpînea în urma unei amanetări[111].

Astfel se stinge descendența lui Gheorghe Jora, pîrcălabul de Hotin, rămînînd doar cea a lui Ionașco Jora, arătată mai sus (v. planșa II).

II. *RAMURA LUI TOADER JORA*

Din documentul de la 1606, analizat mai sus, știm că Toader Jora a avut două fiice, Marica și Anghelina.

Anghelina face o danie, la 1625, lui Dumitrașco Ștefan și soției sale Zinica[112] (născută Mogâldea), deoarece ea nu avusese copii.

Marica fusese căsătorită cu Avram Misihănescu, amintit ca hotarnic la 1598: pan Avram din Mesehnești[113]. În documentul din 1646, Isac Misihănescu e numit „nepotul lui Toader Jorii", iar pe vremea lui Dabija vodă, cînd vinde la Piscani și Ștefeani, i se spune „feciorul Măricăi, fata lui Toader Jora"[114]. Că el era fiul lui Avram Misihănescu, se vede din documentele din 1652[115] și din 1667[116]. El este acel *Isac*, nepotul (vnuc) lui Toader Jora, care, împreună cu Gligorașco și Ionașco Jora, Gheorghe Ștefan, Gheorghe Roșca și același Pavel vornic de gloate, are niște proprietăți în ținutul

---

[101] *Documenta Romaniae Historica*, XIX, nr. 26, p.34.

[102] Gh. Ghibănescu, *Cuzeștii*, p. 269: doc. din 15 februarie 1721.

[103] *Ibidem*, p. CLXXIII; N. Iorga, *op. cit.*, vol. VI, p. 157.

[104] N. Iorga, *op. cit.*, vol. VI, p. 527.

[105] Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, p. 269.

[106] *Arhiva genealogică*, II, p. 68, nota 1; aici e numită „nepoata lui Iordache Cantacuzino".

[107] N. Iorga, *op. cit.*, vol. VII, p. 218: doc. din 23 martie 1755.

[108] T. Bălan, *Documente bucovinene*, vol. IV, p. 12 — credem că despre ea este vorba, altă fiică a lui Ieremia Jora nemaifiind cunoscută.

[109] Gh. Ghibănescu, *Surele și izvoade*, vol. XVII, p. XIX.

[110] Gh. Ghibănescu, *Cuzeștii*, p. 267.

[111] C. D. M., vol. IV, nr. 1430, p. 320.

[112] C. D. M., vol. II, nr. 238, p. 65.

[113] D. I. R., 4/XVI, nr. 282, p. 230.

[114] Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, V, 1, p. 203.

[115] C. D. M., vol. II, nr. 2245, p. 432: Isac Misehănescul căpitan, feciorul lui Avram;

[116] C. D. M., vol. III, nr. 1501, p. 323: Isac Avram Misehănescul.

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)

Vasluiului[117]. Avram Misihănescu a mai fost căsătorit o dată, cu Marina Zupca[118], cu care a avut încă cinci băieți[119]. Misihăneștii erau urmașii lui Petrică hatmanul[120], fiul lui Cozma (Cozmin), cămărașul de ocnă, de la începutul veacului al XVI-lea[121].

Așadar, descendența lui Toader Jora se stinge odată cu fiicele sale, neamul continuîndu-se prin copiii lui Ionașco Jora.

Am insistat asupra acestei familii, cu o anumită importanță în istoria Moldovei, pentru că genealogia ei nu fusese riguros stabilită, iar, pe de altă parte, această genealogie va fi de folos în continuare, pentru o mai ușoară înțelegere a înrudirilor amintite în diverse documente. Iată, deci, o spiță a neamului Jora, pînă la Antioh Jora.

Am văzut grupul care reprezenta interesele familiei Jora. Alte persoane reprezintă familia Mogâldea, fără ca vreuna din ele să poarte acest nume. Să vedem ce se poate spune despre Mogâldești.

FAMILIA MOGÂLDEA

despre care N. Iorga afirmase că era înrudită cu neamul Lăpușneniloг[122], interesează în egală măsură înrudirile cronicarului Ureche, întrucît prin ea avea legături cu Gheorghe Ștefan.

Primul membru al acestui neam este, probabil, Mogâldea cel Bătrîn, amintit în pomelnicul de la Bistrița, împreună cu familia sa, în felul următor: „Aici se pomenește Mogâldea cel Bătrîn de la Suceava și fiul său Ion vistiernic, și mama lui și frații lui; Ioan și soția lui Maria, Ioan și frații săi, Teodor și Matei"[123].

În biserica Sf. Dumitru din Suceava este un mormînt cu următoarea inscripție: „Acest mormînt l-a făcut și împodobit Maria Mogâldena fiului său M...t ... co, care ⟨a trecut la veșnicele lăcașuri în⟩ anul 7102, luna ..."[124]. Am putea presupune că fiul este Matei (așco), mort în 1593/1594, căpătînd, astfel, un prim indicator cronologic, cu care trebuie să potrivim informațiile documentare. Formularea din pomelnic nu e prea limpede. E vorba despre un Mogâldea vistiernic, pe care pomelnicul îl numește *Ioan*. Mogâldea vistierul, cunoscut printre boierii lui Alexandru Lăpușneanu[125], face o cumpărătură la 5 mai 1554[126]. În rîndul boierilor este trecut Ioan vistier, uneori „pan Ioan al lui Petrică vistier" (ca la 20 aprilie și 1 mai 1554). Mai înainte fusese pîrcălab de Cetatea Nouă[127], astfel încît el trebuie deosebit de un alt Ion vistier, care uneori e numit Danciul sau Ion Danciul.

---

[117] N. Iorga, *Studii și documente*, vol. VI, p. 538.
[118] C. D. M., vol. II, nr. 2268, p. 435.
[119] D. I. R., 3/XVII, nr. 307, p. 207.
[120] C. D. M., vol. II, nr. 1106, p. 233.
[121] D. I. R., 3/XVII, nr. 307, p. 207.
[122] N. Iorga, *Inscripții din bisericile României*, vol. I, p. 50.
[123] Damian P. Bogdan, *Pomelnicul mănăstirii Bistrița*, București, 1945, p. 119.
[124] N. Iorga, *Studii și documente*, vol. VI, p. 632. După redactarea prezentului studiu, în revista „Mitropolia Moldovei și Sucevei", nr. 3—4/XLV (1969), a fost publicat articolul pr. prof. I. Zugrav, *Vechi pietre funerare din Suceava* (p. 181—194), în care vedem confirmată presupunerea noastră în privința numelui Matei: după un grafit, autorul, întregește (p. 186) inscripția pietrei funerare, care a fost pusă de „Maria Mogâldena fiului său *Matei*, în anul 7102 (1594), luna mai, 21 zile".
[125] N. Grigoraș, *Boierii lui Alexandru vodă Lăpușneanu*, în „Cercetări istorice", nr. 1—2/XIII—XVI, p. 364.
[126] D. I. R., 2/XVI, p. 63.
[127] *Ibidem*, p. 16; la 5 aprilie 1552: „credința panului Iațco și a panului Ion al lui Petrică pîrcălabi de Cetatea Nouă".

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)

Pomelnicul Bistriței spune că pe vistierul Mogâldea îl chema Ion („Ion vistiernic"). Unind această informație cu cea a documentelor („Ioan al lui Petrică vistier"), urmează că pe „Mogâldea cel Bătrîn de la Suceava" l-ar fi chemat Petrică, iar „fiul său Ion vistiernic" este „pan Mogâldea vistier" de la 1554, amintit ca fost vistier la 14 aprilie 1570[128]. Astfel stînd lucrurile, înseamnă că, tot în pomelnicul bistrițan, „Ion vistiernic" trebuie identificat cu „Ioan și soția lui Maria"; în acest caz, „Ioan și frații săi Teodor și Matei" sînt fiii vistierului, iar Ioan ar fi viitorul vornic. Dar această filiație nu e sigură. Vom vedea ceva mai încolo cum, din înrudirea cu Cocrișeștii, rezultă o altă ascendență.

Pe Ion sau Ionașco Mogâldea îl găsim ca diac în 1575 precum și în 1577, cînd primește o întărire pentru niște țigani[129], vornic în 1596, 1599 și 1601, agă în 1601 și 1602 și apoi vornic de gloată[130]. Pentru satul Gotești, la Chigheci, avusese un uric de moștenire de la Ilie voievod „cel Bătrîn" (sec. XIV), pe care l-a pierdut la Hotin[131]. În 1606 se pare că nu mai trăia.

Așa cum reiese dintr-un document din 7 aprilie 1642[132], vornicul Mogâldea a avut, cu Salomia Jora, trei copii: un băiat, *Gligoraşco Mogâldea*, și două fete: *Zinica* (Eufrosina) și *Soltana*. La acea dată, primii doi erau morți. Mai trăia, bătrînă, Soltana, fosta soție a unui Tălmaciu, apoi a lui Vasile Mihăilescu, soacra celor trei boieri cărora, la 1642, li se întăreau moșiile odată cu ale ei: Gheorghe Roșca vistier, Matei Sturza și Tănase biv dvornic.

Gligoraşco Mogâldea e amintit ca pîrcălab la 1609; apare ca martor la 15 martie 1613[133], ca fost pîrcălab la 18 ianuarie 1615[134] și, împreună cu cumnatul său Dumitraşco Ștefan, soțul Zinicăi, într-un document din circa 1617 mai 19[135]. Nu știm cine a fost soția sa; a avut trei copii: pe *Neculai Mogâldea* paharnicul, *Măricuța*, căsătorită cu Vasile Romăşcel, și altă fată, căsătorită cu Caraiman[136] (probabil Vasile — vezi mai sus).

Paharnicul *Neculai Mogâldea* a fost un vajnic sprijinitor al domniei vărului său, Gheorghe Ștefan[137]. Familia sa o cunoaștem din pomelnicul Slatinei[138]; a fost căsătorit întîi cu o Alexandra (menționată în pomelnic) și apoi cu Grozava, fiica hatmanului Vasile Șeptelici († 1620)[139]. A avut următorii copii: *Vasile*, *Ionașco*, *Grigore*, *Irina*, *Tofana*, *Todosia* și *Ileana*[140]. Cel dintîi moare la 24 septembrie 1657, ca al doilea paharnic, și e îngropat la Slatina[141]. Dintre fete, Todosia a fost căsătorită cu Prodan Ropceanu[142], iar Ileana (dacă nu e totuna cu Irina din pomelnicul Slatinei) a fost soția lui Saulea[143].

---

[128] *Ibidem*, nr. 236, p. 225.

[129] D. I. R., 3/XVI, nr. 106, p. 87.

[130] Cariera sa ne-a fost comunicată de distinsul nostru prieten I. C. Miclescu-Prăjescu, împreună cu alte amănunte și mai ales observații care au ajutat la îmbunătățirea prezentului studiu; îl rugăm să primească, și acum, mulțumirile noastre cele mai sincere.

[131] D. I. R., 2/XVII, nr. 332, p. 256.

[132] „Buletinul «Ioan Neculce»", fasc. II, p. 353; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. XXI, p. 49—50; același, *Arhiva Muzeului Municipal Iași*, I, p. 49—50.

[133] D. I. R., 3/XVII, nr. 198, p. 123.

[134] *Ibidem*, nr. 285, p. 187.

[135] Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. XX, p. 232.

[136] Același, în „Revista «Teodor Codrescu»", I, p. 95.

[137] Miron Costin, *Opere*, vol. I, 1965, p. 132, 137, 153.

[138] *Inscripțiile medievale ale României*, vol. I (orașul București), p. 235; alte informații la p. 532 și 584.

[139] I. Tanoviceanu, *Istoria moșiei Săvenii, scoasă din scrisorile ei cele vechi*, în „Arhiva", nr. 6—7/III (1892), p. 340; „Revista «Teodor Codrescu»", II, p. 158.

[140] Pentru aceasta din urmă, vezi: Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. V, p. 167—168.

[141] *Inscripțiile medievale ...*, p. 532.

[142] Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, p. 167.

[143] *Ibidem*.

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)

Pe una dintre celelalte fete a ținut-o un *Botez*. La afacerile urmașilor lui Neculai Mogâldea sînt prezenți și doi boieri cu acest nume: *Pătrașco Botez*, trecut printre „boeri și ficiori de boeri"[144], și *Gligorașco Botez*[145]. Nici unul, nici celălalt nu pare a fi ginerele lui Mogâldea, căci Pătrașco Botez era soțul Alexandrei Talpă[146], iar Gligorașco Botez era probabil căsătorit cu o soră a lui Ion Pisoschi[147]. În tot cazul, un Botez a fost căsătorit cu o fată a lui Mogâldea; ne-o spune lămurit un document din 15 septembrie 1756[148], care arată că Solomon Botez, biv vel șătrar, fostul vornic de Cîmpulung, pe care l-am mai întîlnit cînd a fost vorba de familia Jora și care era mort la acea dată, avusese Șcheia, lîngă Suceava, de la „bunicul său, Neculai Mogâldea, biv vel paharnic, și de la rudele lui fără copii, Ropceanul, și fratele acestuia, Sandul". Solomon Botez[149] era un cunoscut boier al epocii, căci, la 1732, cînd Mihai vodă Racoviță face o vizită prin Moldova, se oprește și la Forăștii lui Botez[150].

Evoluția ulterioară a familiei Mogâldea e mai puțin cunoscută. La 1711, în urma înfrîngerii de la Stănilești pe Prut, *sărdarul Mogâldea* a plecat în pribegie, împreună cu Dimitrie Cantemir[151], întemeind acolo o linie a acestei familii[152]. O altă linie a rămas în Moldova. Un vornic de poartă, *Andrei Mogâldea* este menționat în 1786[153] și 1792[154]. O ramură răzeșească, poate cu origine comună, era descendentă dintr-un Simion Mogâldea[155]. În Golăești, satul familiei Golia sau Golăe[156], Mogâldeștii au intrat la 1740, cînd Palade Golăe și surorile lui au vîndut partea lor de moșie egumenului *Aftanasie Mogâldea* de la Florești[157]. Un nepot al lui *Antonie Mogâldea* (călugărit Aftanasie) e menționat la 1791[158], iar un nepot al lui „*Postulachi Mogâldii*" la 1793[159]. La 1811, *Timofte Mogâldea* și surorile lui, strănepoți ai lui *Gavril Mogâldea*, dau lui Arghir Cuza niște părți în Golăiești[160]. Urmași ai preotului *Toader Mogâldea* se găsesc la 1817[161], iar ai lui *Gavril Mogâldea* la 1828[162], toți locuitori în Golăiești pe Rebricea.

În stadiul actual al cercetărilor, nu se poate afirma că aceste două ramuri formau o singură familie. Dacă la 1811 boierii hotarnici puteau spune: „cît pentru spița

[144] *Ibidem*, p. 30.
[145] *Ibidem*, p. 100.
[146] Gh. Bezviconi, *Boierimea Moldovei ...*, vol. I, București, 1940, p. 287—288.
[147] Radu Rosetti, *op. cit.*, p. 198, nota: 23 ianuarie 1677 — Ion Pisoschi cumnat cu Gligorașco Botez; cum Pisoschi era căsătorit cu fata lui Simion Barnovschi (N. Iorga, *Contribuții la istoria bisericii noastre. I. Despre mănăstirea Neamțului; II. Bălinești*, în A. R. M. S. I., s. II, t. XXXIV (1911—1912), p. 33—34 (485—486); se numea *Alexandra*: I. Nădejde, *op. cit.*, p. 94), înseamnă că, pentru a fi cumnați, Botez trebuia să țină pe o soră a lui Ion Pisoschi. Credem, totuși, că este vorba de Gligorașco, menționat într-un document ca „frate" cu Prodan Ropceanu și Ilie Saulca, cunoscuți ca gineri ai lui N. Mogâldea (Bibl. Acad. Rom., 140/IV).
[148] N. Iorga, *Documentele familiei Callimachi*, vol. II, 1903, p. 174—175.
[149] Se înlătură ,astfel, versiunile potrivit cărora familia Botez-Forăscu, descendentă din Solomon Botez, ar fi avut origine evreiască. Însuși marele Iorga zicea: „*Cu tot numele său*, se pare că era un bun român". (*Studii și documente*, vol. VI, p. 580; subl. n.). Ulterior, se fac încuscriri cu familii de seamă, precum Neculce, Cantacuzino, Bașotă.
[150] M. Kogălniceanu, *Cronicile României*, ed. II, vol. II, p. 371.
[151] Ioan Neculce, *Letopisețul ...*, ed. 1963, p. 275.
[152] Gh. Bezviconi, *op. cit.*, vol. II, 1943, p. 66.
[153] „Buletinul «Ioan Neculce», fasc. 1/IX, p. 202.
[154] *Idem*, fasc. IV, p. 114.
[155] N. Iorga, *Studii și documente*, vol. VI, p. 178: „Noi răzășii Mogâldești, ci ni tragim din Simion Mogâlde, răzăș din moșiia Golăeștii și Negreștii".
[156] Pentru familia Golia, vezi: Sever Zotta, *Mănăstirea Golia*, în „Buletinul «Ioan Neculce»", fasc. V, p. 1—39.
[157] N. Iorga, *op. cit.*, p. 157.
[158] *Ibidem*, p. 168.
[159] *Ibidem*, p. 169.
[160] *Ibidem*, p. 174.
[161] *Ibidem*, p. 178.
[162] *Ibidem*, p. 179.

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)

niamului, a să dosloși acum, după atîta trecere de ani, esti peste putinți"[163], cu atît mai greu este azi, cînd la acea „atîta trecere de ani" s-a mai adăugat încă un secol și jumătate, vreme de adînci prefaceri, care au făcut să se șteargă din amintirea oamenilor urmele unor alte vremuri, mult prea îndepărtate ...

La 1 martie 1605, Ieremia Movilă judeca o pricină de hotare între mănăstirea Probota pe de o parte și Nestor Ureche, Ionașco Mogâldea și *Cocriș*, pe de altă parte[164]. Aceștia din urmă stăpîneau satele Zăvoieni și Șoimărești.

Cocriș e un personaj dintre cele mai interesante, autor al cunoscutei scrisori din 1600[165]: „Scriu închinăciune și multă sănătate părintelui mieu, Spiridon, și maicei mele Costandei ...". S-ar părea că e destul de limpede: Cocrișel — cum se iscălește — e fiul lui Spiridon. Dar, un document din 1603 ne arată că Spiridon și *fiastrul său Cocriș* au vîndut 1/6 din Antilești, partea lui Daraban, moșul lui Cocriș[166], iar un alt document, din același an, precizează că pe Cocriș îl chema *Ionașco*[167]. „Am scăpat de la Bălgrad — scrie Cocrișel mai departe — cînd au bătut Mihai vodă război cu ungurii. Deci m-au prins niște sași; deci au vrut să mă taie. Eu m-am rugat și am spus că *sînt fecior Mogâldei*". Din nou s-ar părea că lucrurile sînt clare: era fiul lui Mogâldea și fusese adoptat de Spiridon. Dar, cîteva rînduri mai departe, el roagă pe Spiridon și pe Costanda „să nevoiți și să dați știre părintelui mieu, Mogâlde vornicului, că eu zac în temniță, de mănînc lutul și păduchii. Și eu am spus către Andriaș că sînt *nepot de frate și fecior de suflet, jurat în biserică*".

Într-un document din 1669 se arată că Drăghina Tecmăneasa și fiii ei vînduseră, cu cîteva decenii în urmă, o treime din Vermești „nepotului său, lui Ionașco, părintelui lui Gavril Cocriș, *fecior frățîne-său, lui Toader*"[168], care e citat ca pitar.

Cu alte cuvinte, paternitatea lui Cocriș e revendicată de trei persoane! Și anume: *Spiridon* — căruia știm că îi era fiastru, *Toader pitarul* — căruia îi era fiu de sînge, și *Ionașco Mogâldea*, căruia, procedînd prin eliminare, îi era nepot de frate. Ar rezulta că vornicul Mogâldea era frate cu Toader pitarul; dar s-ar părea că și Spiridon era frate cu ei. Cel puțin așa reiese din formula *„nepot de frate și fecior de suflet"*.

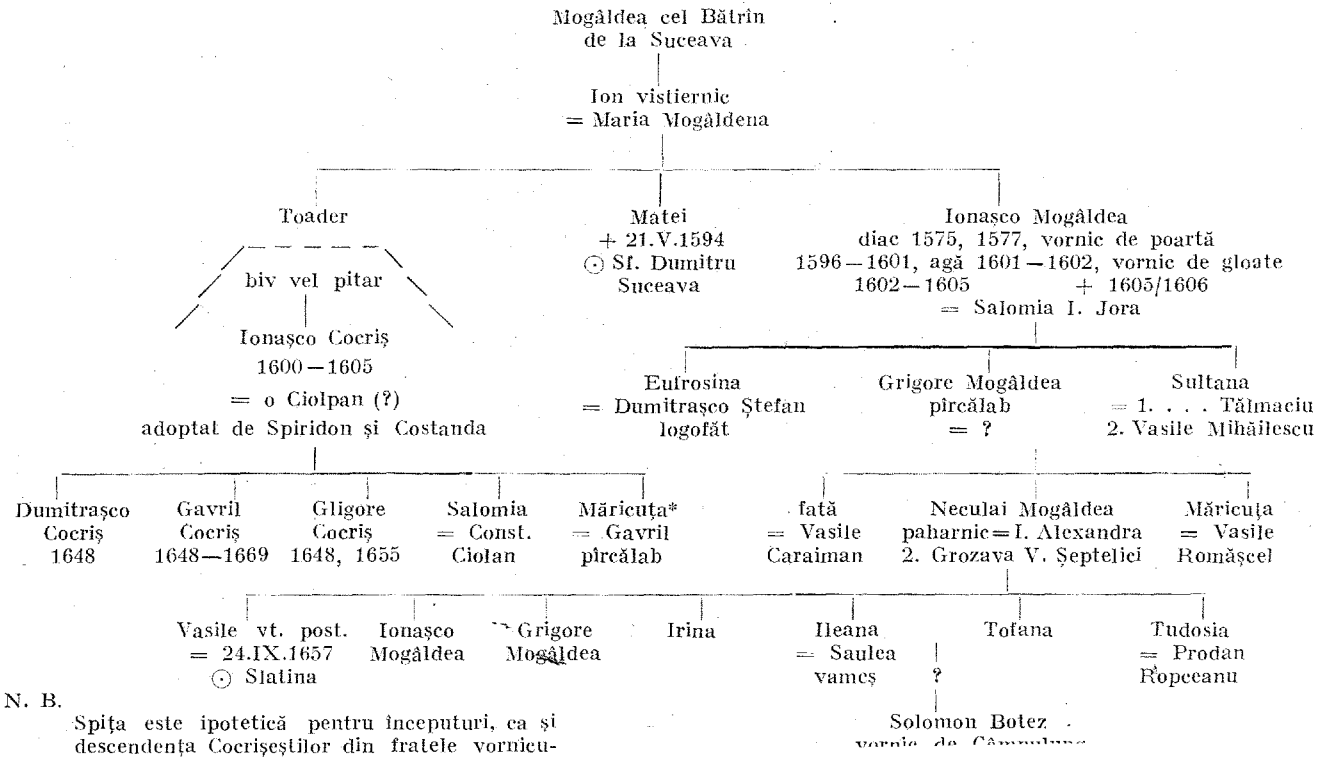
Chestiunea se complică, însă, și mai mult. Ionașco Cocriș avea părți în Antilești, de pe moșul său, Ion Daraban. Dar, *la Antilești mai existaseră și niște Mogâldești*.

Un document, păstrat într-o copie din secolul al XVIII-lea, care-i dă data de 12 iulie 1528, arată pe un Tomșa, feciorul Mogâldei, nepotul sau strănepotul lui Faraon[169]. Dar documentul nu poate fi din 1528, întrucît numele logofătului e Stroe, adică *Stroici*; el datează din *1588* (7096). Mai tîrziu, la 1641, se amintește de o poiană făcută de *Mogâldea pitarul* din Antilești[170]. Am putea presupune că acesta e identic cu Toader pitarul (Cocriș), și, în acest caz, am avea dovada că Toader pitarul și Ionașco Mogâldea sînt identici cu frații Ioan și Teodor din pomelnicul Bistriței. *Însă*, la această identificare se opune faptul că mama pitarului se numea *Salomia*[171], în vreme ce mama lui Ioan și Teodor, adeverită și prin piatra funerară de la Suceava, se numea *Maria*.

---

[163] *Ibidem*, p. 175.
[164] D. I. R., 1/XVII, nr. 289, p. 202–204.
[165] N. Iorga, *Scrisori de boieri*, 1912, p. 41–42.
[166] C. D. M., vol. I, nr. 1169, p. 274.
[167] *Ibidem*, nr. 1171, p. 274.
[168] Iuliu Tuducescu, *Păhărnicelul Ioniță Cocriș, boier mazil moldovan din sec. XVIII (c. 1710–1782)*, în *Lui Ion Bianu amintire ...*, București, (1916), 1921, p. 163–164.
[169] Artur Gorovei, *Folticenii*, 1938, p. 33; D. I. R., 1/XVI, nr. 263, p. 297–298.
[170] Artur Gorovei, *op. cit.*, p. 34.
[171] Iuliu Tuducescu, *op. cit.*, spița.

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)

N. B.

Spița este ipotetică pentru începuturi, ca și descendența Cocrișeștilor din fratele vornicu-

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)

Rămîne ca alte cercetări să lămurească această încurcătură. Vom reveni asupra lui Mogâldea vornicul și a ascendenței sale într-un viitor studiu[172].

Să analizăm, acum, cîteva din multele documente care probează legăturile de rudenie dintre familiile Ureche, Mogâldea și Jora.

1) La 1617, vorbind despre Mogâldea vornicul, mort la acea dată, Nestor Ureche îl numește *„frate"*[173]; erau *cumnați*.

2) La 1625 are loc dania *Anghelinei Jora* către *Zinica Mogâldea* și soțul ei, Dumitrașco Ștefan (vezi mai sus). Anghelina și Zinica erau *vere primare*.

3) La 1632 se alcătuiește un „izvod de țigani ce s-au împărțit pre patru bătrîni : partea lui *Ureache*, partea *Mogâldeștilor*, partea lui *Simion Jora*, partea lui *Toader Jorăi"*[174]. Avem aici, prin urmare, cele patru tulpine de descendenți ai lui Ionașco Jora păhărnicelul.

4) La 1646 se face marea ieșire din indiviziune a celor zece persoane, din care doi *veri primari* — Grigore Ureche și Ionașco Jora —, iar restul *veri în gradul doi*.

5) La 1657, *Antimia*, fata cronicarului, dăruiește satul Mîndrești pe Bahluiet (Sîrca) lui *Gavril Jora* sulger, numindu-l *„părul său"*[175] — *veri în gradul doi*.

6) În 1674, hatmanul Alexandru Buhuș și soția sa *Alexandra* (născută Ureche), dăruiesc părțile lor din Bădeana și Giulești lui Vasile Gheuca și soției sale Simina, *fiindu-le nepoată* (Simina) *după Ureche vornicul*[176]. Acest document necesită un comentariu. Vasile Gheuca e viitorul vistier, tăiat de Gheorghe Duca la 2 octombrie 1679. Neculai Costin ne spune[177] că soția lui Gheuca, Simina, era nepoată de soră a vornicului Gavriliță Kostaki, iar dintr-un act din 1669 știm că ea era fiica lui Gavril Jora[178] și deci nepoata lui Ionașco Jora de la 1646 și a Siminei Arapu, al cărei prenume îl purta și-l va transmite, la rîndul ei, nepoatei sale. Prin urmare, Simina Gheuca nu era nepoata lui Alexandru Buhuș și a soției sale, ci erau *veri în gradul al treilea*.

7) Tot *Alexandra Buhuș*, fiica lui Neculai Ureche, vinde, la 1692, satul Coțmănești. În actul de vînzare, ea spune că, „scoțînd acest sat la vînzare, am socotit că se cuvine dumisale lui *Antiohie cluciariul*, căce se trage *de pe părintele dumisale Gavril Jorea sulgiariul dintr-aceea sămînță despre care ne tragem și noi"*[179], adică din familia Jora. Alexandra Buhuș și Antioh Jora erau *veri în gradul al treilea*.

Urme ale înrudirii celor trei neamuri găsim pînă tîrziu, în veacul al XVIII-lea. Într-un document din 27 martie 1740[180], este vorba de satul Răciuleni, în care aveau parte atît *Davidel*, ca urmaș al lui *Mihăilescu*, cît și mănăstirea Secu, „danie de la Ureche vornicul, ctitorul mănăstirii". Davidel este *Ursache Davidel*, fiul lui Alexandru Davidel, pretendentul la tronul Moldovei[181], și al Saftei Roșca, fiica lui Leca Roșca și a Cristinei Lupașco Bucium. Leca Roșca era fiul lui Gheorghe Roșca vistierul[182] și strănepotul lui Ionașco Mogâldea. Pricina din 1740 era pentru un sfert din Răciuleni,

---

[172] Ionașco Mogâldea descindea și din Cozma Șandrovici, din prima jumătate a secolului al XV-lea, prin fiul acestuia Iurie și nepotul Isaico ; mai descindea, se pare, și din neamul Alboteștilor sau din al lui Dragoș Viteazul (satul Drăgușeni).

[173] D. I. R., 4/XVII, nr. 139, p. 100.

[174] P. P. Panaitescu, *Obștea țărănească în Țara Românească și Moldova*, București, 1964, p. 150, nota 11.

[175] *„Buletinul «Ioan Neculce»"*, fasc. IV, p. 41, nota 1 ; Elena Eftimiu, *op. cit.*, p. 372 ; C. D. M., vol. III, nr. 217, p. 67 — sub anul 1656.

[176] V. A. Urechiă, *Miron Costin. Opere complete*, vol. I, p. 700; v. și Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, III, 2, pp. 158—159.

[177] M. Kogălniceanu, *op. cit.*, vol. II, p. 20.

[178] *C. D. M.*, vol. III, nr. 1798, p. 382.

[179] *„Buletinul «Ioan Neculce»"*, fasc. V, p. 354—355.

[180] Colecția autorului.

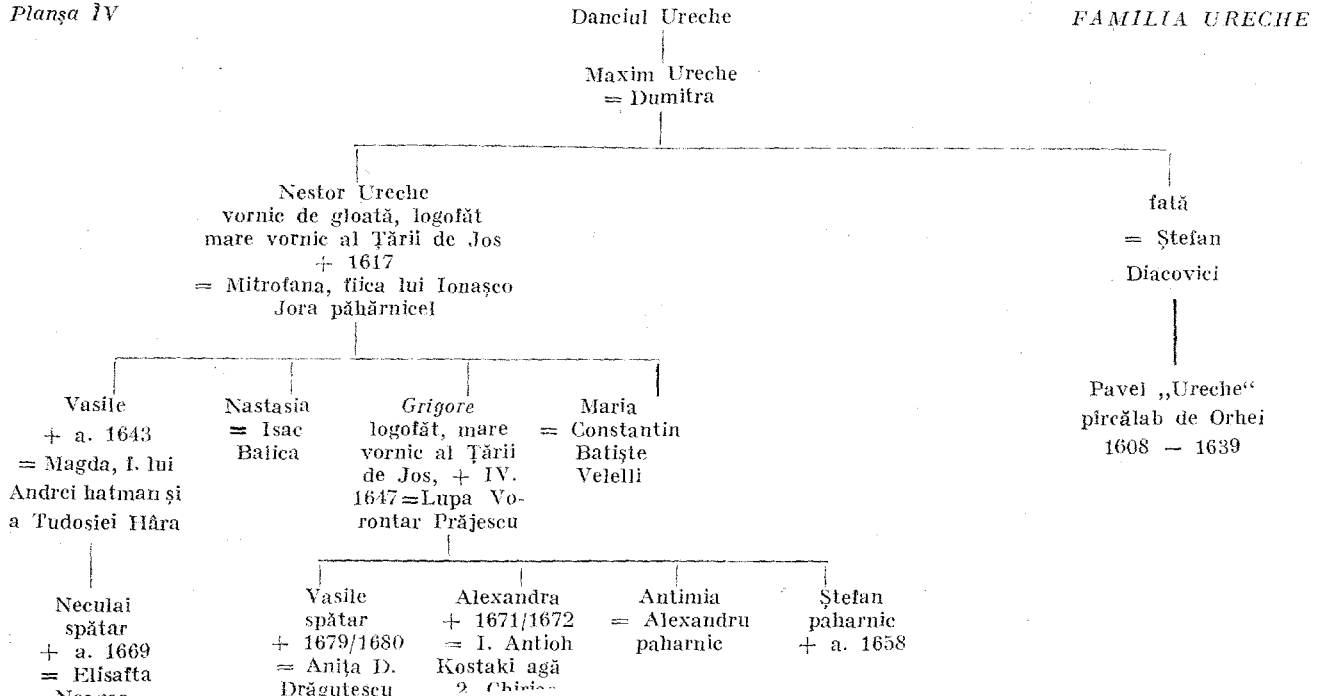
[181] Artur Gorovei, *op. cit.*, p. 91 ; C. Turcu, *Știri noi despre pretendentul Alexandru Davidel*, Iași, 1948.

[182] C. D. M., vol. II, nr. -ele 2185—2187.

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)

Planșa IV

FAMILIA URECHE

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)

celelalte trei sferturi fiind ale mănăstirii Moldoviţa. La cercetare, s-a aflat că jumătate din acel sfert fusese a lui Ureche vornicul, „dintr-un uric a Radului vodă din vălet 7125", adică uricul din 16 aprilie 1617[183], iar cealaltă optime fusese a Parascăi, sora lui Vasile Mihăilescul, şi o vinduse lui Deleu. Atunci, Grigore Ureche şi Gheorghe Roşca vistierul au venit la Vasile Lupu, arătînd că Deleu, „nefiind el nici neam, nici moşan", nu avea drept să cumpere de la Parasca. S-a hotărît ca vornicul Ureche să dea bani lui Deleu, ca să răscumpere moşia, „ori de n-a vre Ureche vornicul, să-i întoarcă Roşca vistiernicul, *fiind neam*"[184].

De altfel, pe tatăl vistierului Gheorghe Roşca, vornicul Ioan Roşca, îl vedem făcînd o danie mănăstirii Secu[185]. Aflăm că vornicul Roşca, ginerele vornicului Ionaşco Zbiera[186], plecase în Polonia cu Constantin Movilă.

Cît priveşte pe Cocrişeşti, un document din 1668 arată că urmaşii lui Grigore Ureche — Chiriac medelnicerul cu Alexandra şi Vasile Ureche — au vîndut lui Gavril Cocriş o treime din Şoimăreşti, parte care fusese cumpărată de bunicul lor, Nestor Ureche[187].

Fără a avea pretenţia că în prezentul studiu am reuşit să identificăm pe toţi strămoşii şi toate rudele cronicarului Grigore Ureche [188], putem afirma că această lungă dezbatere genealogică se încheie cu rezultate interesante, pe baza cărora, prin adîncirea cercetărilor, se vor putea afla, în viitor, mult mai multe amănunte.

Ar însemna să ieşim din cadrul fixat acestui studiu dacă am arăta că dintre „nepoţii lui Miera părcălabul" s-au recrutat şi principalii participanţi la răscoala boierilor din 1716: Vasile Ceaurul, Dumitraşco Cuza, Neculai Şoldan.

Se conturează, astfel, tot mai precis şi se confirmă tot mai puternic existenţa unei politici feudale, mai mult decît de clasă — *politica de familie*, asupra căreia vom mai reveni. Totodată se dovedeşte rolul deosebit de important pe care-l are genealogia în lămurirea unor evenimente sau procese istorice, prin analiza legăturilor care existau între oamenii şi conducătorii acelor epoci. Este ţelul spre care tinde ştiinţa genealogică.

---

[183] D. I. R., 4/XVII, nr. 183, p. 145: „din giumătate de sat de Răciuleni, giumătatea din gios".

[184] Artur Gorovei, *op. cit.*, p. 95—96.

[185] C. D. M., vol. II, nr. 1939, p. 380.

[186] Vezi mai sus notele 51—52.

[187] C. D. M., vol. III, nr. 1635, p. 350.

[188] Un *Toderaşco*, nepot al lui Nestor Ureche, a fost acela care a dus părul Doamnei Elisabeta Movilă la Suceviţa — V. A. Urechiă, *Inscripţiuni după manuscrise, comunicări şi note*, extras din A. R. M. S. I., s. II, t. IX (1887), p. 9; tot V. A. Urechiă, în *Schiţe de istoria literaturii române*, citate mai sus, ca şi, mai ales, în prefaţa la: Alexandru V. Gîdei, *Studiu asupra cronicarilor moldoveni* din sec. XVII, Bucureşti, 1898, dă ca loc de origine al familiei Ureche ţinutul Putna; în ultima lucrare, îl dă pe Maxim Ureche ca fiu al unui Ioan, fiul lui Oană Ureacle (p. IV—V); tot aici, el afirmă că „Nestor Ureche nu fu unicul fiu al lui Maxim Ureche şi al Dumitrei, ci (...) mai avu 2 surori şi un frate, Nicolae Ureche" (p. X—XI). Aceste afirmaţii nu sînt sprijinite, în lucrările respective, pe nici un temei documentar.

BDD-A1489 © 1973 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 02:03:03 UTC)